

Posudek oponenta

na diplomovou práci Marka Mošny

„Úloha mezinárodní smlouvy a mezinárodního obyčeje jakožto základních pramenů soudobého práva veřejného“ (121 s.)

Diplomant si zvolil teoretické téma, které je ovšem nejzávažnější, nejzajímavější a také nejsložitější v části promítnutí vzájemného vztahu obou základních pramenů mezinárodního práva. Autor si zvolil širší přístup nad rámec tématu, když se zabýval nejprve subjekty mezinárodního práva a normami soudobého mezinárodního práva (s. 12 – 31), což je problematika, která by sama vydala na několik monografií. Pramenům MPV je pak obecně věnována kapitola II. Kapitola III se zabývá mezinárodní smlouvou, kapitola IV pak mezinárodním obyčejem. Kapitola V se týká kodifikace a pokrokového rozvoje mezinárodního práva. Konečně kapitola VI (s. 107 – 114) se zabývá důležitým tématem vzájemného poměru mezinárodní smlouvy a mezinárodního obyčeje. Autor využívá v širším rozsahu i zahraniční literaturu.

Autor se ztotožnil s běžně uplatňovanou myšlenkou o obtížnosti definování pojmu MPV, což ovšem platí o každé definici v mezinárodním právu obecně. Konstatování, že MPV je „fenomén v čase velice proměnlivý“ je pravdivé i nepravdivé zároveň. Neplatí absolutně (zejména pokud jde o slůvko velice) pro všechny části mezinárodního práva, neboť by tím byla zpochybněna i platnost samotného obyčejového mezinárodního práva. Autor práce vidí zásadní rozdíl pojetí mezinárodně právní subjektivity ve zdůraznění „příslušnosti k určité kategorii“ a na druhé straně ve zdůrazňované „způsobivosti k právním úkonům“. Mohl by autor objasnit v čem se oba „přístupy“, kromě historických konotací (kdy subjekty byly pouze státy), liší? Autor také ani nezmiňuje všechny dnes uznávané subjekty MPV. Může se skutečně hovořit o státech, mezinárodních organizacích a právnických osobách z právního hlediska pouze jako osobách „fiktivních“ (s. 6)? Pojem přičitatelnosti v mezinárodním právu má také širší obsah. Ztotožnění diplomanta s názorem prof. Weyera z r. 1919, že zásada sebeurčení národů je „přesným překladem cizojazyčného slova autonomie“ neodpovídá dnešní skutečnosti a vývoji v mezinárodním právu. Jaký rozdíl vidí autor v sebeurčení a „sebeurčování“ (s. 8)? Pokud autor vidí ve vyjmenovaných zásadách autor „normativní páteř“ MPV, jaký je pak rozdíl mezi zásadami a normami MPV (s. 6 – 11)? Co znamená konstatování, že „norma mezinárodního práva veřejného je jednotou obsahu a formy“ (s. 14).

Jakou formu může mít mezinárodní norma kromě obyčeje a smlouvy? Může autor objasnit tvrzení, že „normy“ MPV „platí zásadně toliko mezi omezeným okruhem subjektů a nikoli obecně“ (s. 17)? Termín „příslušnost“ se ovšem používá nejen v souvislosti s interpretací (s. 19). Autor pouze vypočítává některé „teorie“ popírající závaznost MPV (s. 20), aniž by se s nimi vyrovnal. Také pokud jde o normy jus cogens vývoj v nazírání na jejich povahu již v teorii pokročil. Pokud jde o „interakci subjektů a norem“ v MPV (s. 33), platí pro všechny subjekty MPV? Autor se o tomto vztahu nezmiňuje podrobněji. Jednostranné akty států mohou jen v určitých a omezených případech představovat pramen MP. Soudní rozhodnutí jsou nepochybně pramenem práva pro sporné strany. Obecné zásady právní jsou podle autora pramenem MPV a jsou pouze součástí, mají na druhé straně podle jeho tvrzení pouze „formu práva vnitrostátního“ (s. 48)? Je např. zásada pacta sunt servanda pouze součástí práva vnitrostátního a nikoli mezinárodního práva obyčejového?

Práce diplomanta svědčí o jeho hlubším zájmu o obor MPV a z hlediska kvality patří k doposud nejlepším. Ne všechny části práce jsou stejně propracované, některé jsou více popisné a problémy spíše naznačují. S některými názory je možné polemizovat a i v tom oponent spatřuje přínos práce.

Oponent práci doporučuje k obhajobě. Při ústní obhajobě by se diplomant měl zaměřit na tyto otázky:

- Vzájemné působení mezinárodního obyčeje a mezinárodní smlouvy.
- Vzájemný vztah zásad a norem mezinárodního práva.
- Normy jus cogens v mezinárodním právu.
- Právotvorné mezinárodní smlouvy.

Praha 12. 4. 2012

Dr. Josef Mrázek DrSc.
oponent

